

مدل سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی،

مطالعه موردی؛ شهر نورآباد ممسنی

زهرا سلطانی^۱، مجید گودرزی^۲

۱. دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

E-mail: z.soltani@scu.ac.ir

<https://orcid.org/0000-0001-5876-0473>

۲. دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

E-mail: m.goodarzi@scu.ac.ir

<https://orcid.org/0000-0001-7982-8027>

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰ / - / -

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰ / - / -

Modeling the Factors Affecting the Realization of a Happy City Using Confirmatory Factor Analysis, A Case Study: Noorabad Mamasani City

Zahra Soltani ^{1*}, Majid Gooarzi ²

1. Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

E-mail: z.soltani@scu.ac.ir

2. Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

E-mail: m.goodarzi@scu.ac.ir

Received: 2021/-/-

Accepted: 2022/-/-

Abstract

چکیده

مطالعه حاضر باهدف مدل‌سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی در شهر نورآباد ممسنی انجام شده است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش بررسی، از نوع مطالعات توصیفی - تحلیلی و روش جمع‌آوری اطلاعات نیز به صورت اسنادی و پیمایشی است. جامعه آماری مورد مطالعه شامل تمامی شهروندان ساکن شهر نورآباد ممسنی است که با استفاده فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری برآورد و به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اصلی پژوهش برای جمع‌آوری داده‌های میدانی، پرسشنامه محقق ساخته بوده که روایی و پایایی آن به تأیید رسیده است. یافته‌های حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای نشان داد که در میان شاخص‌های سه‌گانه شهر شاد (اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیست‌محیطی)، میانگین شاخص اجتماعی برابر با ۳/۳۳، میانگین شاخص اقتصادی برابر با ۲/۵۶ و میانگین شاخص کالبدی - زیست‌محیطی برابر با ۲/۶۳ بوده و این بدین معناست که شهر نورآباد ممسنی از نظر شاخص اجتماعی - فرهنگی در وضعیت نسبتاً مطلوب و از نظر دو شاخص کالبدی - زیست‌محیطی و اقتصادی در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. نتایج حاصل از مدل تحلیل عاملی تأییدی نیز نشان داد که از بین شاخص‌های بعد اجتماعی - فرهنگی دو شاخص احساس امنیت اجتماعی شهروندان و احساس آزادی اجتماعی و فرهنگی، از بین شاخص‌های بعد اقتصادی دو شاخص امید به آینده شغلی و افزایش فرصت‌های شغلی و از بین شاخص‌های بعد کالبدی - زیست‌محیطی دو شاخص بهبود وضعیت آلودگی هوا و ساماندهی وضعیت زباله و پسماند شهری به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در شهر نورآباد ممسنی شناسایی شدند.

واژگان کلیدی

شهر شاد، شاخص اجتماعی، شاخص اقتصادی، شاخص کالبدی، شهر نورآباد ممسنی.

The present study aims to model the factors influencing the realization of a happy city using Confirmatory Factor Analysis in Noorabad Mamasani. This research is applied in terms of purpose, and descriptive-analytical in terms of nature and method, with data collection conducted through documentary and survey methods. The study's statistical population consists of all citizens residing in Noorabad Mamasani, with a sample size of 384 people estimated using Cochran's formula and selected by simple random sampling. The primary data collection tool was a researcher-designed questionnaire, whose validity and reliability were confirmed. The findings from the one-sample t-test showed that among the three indices of a happy city (social-cultural, economic, and physical-environmental), the mean score for the social index was 3.33, for the economic index was 2.56, and for the physical-environmental index was 2.63. This indicates that Noorabad Mamasani is in a relatively favorable condition regarding the social-cultural index, while the physical-environmental and economic indices are in an unfavorable condition. The results from the Confirmatory Factor Analysis model also revealed that, among the social-cultural factors, two indices-citizens' sense of social security and their sense of social and cultural freedom; among the economic factors, two indices-hope for future employment and increasing job opportunities; and among the physical-environmental factors, two indices-improving air pollution and managing urban waste and garbage-were identified as the most important factors affecting the realization of a happy city in Noorabad Mamasani.

Keywords : Happy City, Social Indicator, Economic Indicator, Physical Indicator, Noorabad Mamasani City.

* . Corresponding author (Email: z.soltanii@scu.ac.ir)

*نویسنده مسئول: E-mail: z.soltanii@scu.ac.ir

مقدمه

شهرها زیستگاه مهمی برای مجموعه سرمایه های جسمی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هستند (الله قلی پور و زیاری، ۱۴۰۳). امروزه شهر مأوای طبیعی انسان متمدن است و بشر رفاه و آسایش خود را در داخل شهر جستجو می کند (بایرام زاده و همکاران، ۱۴۰۳). فضای عمومی شهر، صحنه نمایش زندگی روزمره مردم است و در تقابل با فضای خصوصی تعریف می شود (فرخی و همکاران، ۱۴۰۳). از جمله مسائل و موضوعات مهم و اساسی که به طور مداوم باید در جستجوی آن بود، سطح شادی و نشاط شهروندان در فضای عمومی شهری است. امروزه بخشی از تلاش ها و هزینه های شهروندان برای کسب شادی، نشاط و فضاهای نشاط آور به خصوص در محیط های شهری است؛ چون شادی و نشاط، موتور محرک انسان برای انجام امور و فعالیت ها می باشد (سجادیان و همکاران، ۱۳۹۹). گسترش شهرنشینی و رشد شتابزده شهرها و تغییر الگوهای زندگی انسان به سمت مدرنیته شدن، مشکلاتی را برای شهرها به وجود آورده است (باقری بهشتی و لقمانی، ۱۳۹۹) که نمود عینی آن را می توان در مشکلات محیط زیستی، انواع آلودگی ها، رشد جرائم و در نهایت کاهش شادی و سرزندگی در بین شهروندان مشاهده کرد (فرهمندی مهربانی، ۱۳۹۸). بنابراین کیفیت زندگی انسان بازتاب مستقیمی از کیفیت مکان هایی است که در آن زندگی می کنند (فصیحی و همکاران، ۱۴۰۳). در حال حاضر حدود ۴/۲ میلیارد نفر یعنی بیش از نیمی از جمعیت دنیا معادل ۵۵/۳ درصد در مناطق شهری زندگی می کنند و بر اساس تخمین های صورت گرفته نیز تا سال ۲۰۴۵ این میزان با افزایش ۱/۵ برابری به بیش از ۶ میلیارد نفر خواهد رسید (Emmanuel De Neve & Krekel, 2020). از آنجایی که فضاهای شهری مکان هایی هستند که مردم بیشتر وقت خود را در آنجا می گذرانند، بنابراین باید یک محیط پویا با حمایت از شادی شهروندان تشکیل شود (سیادت و کریمی فرد، ۱۳۹۷). در شهرهای مدرن و کلان شهرهای عصر جدید از صمیمیت و انس و الفت گذشته خبری نیست و این صمیمیت جای خود را به خیابان ها و بزرگراه ها و واحدهای تجاری - اداری داده است (رحمتی محمدی، ۱۴۰۲: ۱۰۵). به طور کلی شهر شاد، شهری است که از یک سو می تواند در رده کیفیت های پایه طراحی شهری قرار گیرد و از سوی دیگر فراتر از مفهوم کیفیت می تواند وضعیتی ایدئال و نرمال از شهر را پیش رو قرار دهد. داشتن شهر شاد به عنوان یکی از عوامل اصلی سیستم های مدیریت شهری، به ویژه در کشورهای توسعه یافته تبدیل شده است. از این رو، برنامه ریزان شهری برای داشتن شهری سرزنده و شاد تلاش می کنند تا تأثیر فضاهای شهری بر ساکنان را بررسی نمایند؛ چراکه محیط های شهری می توانند احساسات مثبت و سلامت روحی شهروندان را تقویت کنند (McMahan & Estes, 2015).

در ایران برخلاف کشورهای پیشرفته و توسعه یافته دنیا، در خلال طرح و برنامه ریزی های مربوط به شهر توجهی به مسئله نشاط و شادی نشده است. نتایج و پیامدهای مطالعات انجام شده پیرامون وضعیت شادی در کشورهای مختلف دنیا نشان می دهد که میزان شادی در کشور ایران یک روند نزولی داشته است. بر طبق گزارش سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۹ میلادی از بین ۱۵۳ کشور دنیا، به لحاظ شاخص های امنیت، بخشندگی، آزادی های فردی و سلامت، کشور ایران با کسب امتیاز ۴/۶۷ پس از کشورهای نیجریه، ارمنستان و گرجستان در رتبه ۱۱۸ قرار داشته است (Helliwell et al., 2020) و در سال ۲۰۲۰ میلادی از بین ۹۵ کشور مورد بررسی، با امتیاز ۴/۸۶ رتبه ۷۷ را به خود اختصاص داده است (Helliwell et al., 2021). آخرین نظرسنجی انجام شده در سال ۲۰۲۱ میلادی نیز گویای آن است که کشور ایران با کسب امتیاز ۴/۸۸ رتبه ۱۱۰ را از بین ۱۴۶ کشور به دست آورده و بعد از کشورهایی همچون عراق، ونزوئلا و گینه قرار گرفته است (Helliwell et al., 2022). بر اساس آمار و ارقام فوق الذکر، شادی واقعی است که با گذشت زمان در کشور تقلیل یافته و به وجود آمدن چنین مسئله ای، علل متعددی را شامل می گردد. عوامل مختلفی از جمله عوامل اجتماعی و اقتصادی، در کاهش میزان شادی و نشاط در کشور و به ویژه شهرها، مؤثر هستند، اما یکی از عواملی که در چند دهه اخیر بیشترین تأثیرگذاری را بر شادی و نشاط شهرنشینان داشته، عوامل کالبدی و فضایی است. به طور کلی رشد و افزایش سریع جمعیت، آلودگی صوتی و بصری، ترافیک، کاهش ارتباطات اجتماعی، عدم وجود پیاده روهای مناسب، عدم دسترسی عادلانه به خدمات شهری، فقدان فضاهای عمومی مطلوب جهت تفریح و گذران اوقات فراغت و دیگر فضاهای جاذب جمعیت و ... منجر به از دست رفتن عملکرد واقعی فضاهای شهری شده است. به گونه ای که احساس شادی و نشاط در مکان ها و فضاهای مختلف شهری یکی از مسائل و چالش های اساسی طراحان و برنامه ریزان شهری معاصر کشور محسوب شود (اورکی و همکاران، ۱۳۹۸).

شهر نورآباد ممسنی به عنوان یک شهر با اندازه متوسط با مسائل و مشکلات متعددی در زمینه زندگی شهری و شهرنشینی روبرو است؛ چون روند شهرنشینی در شهر نورآباد ممسنی به شکلی بوده است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، مهاجرت روستاییان به این شهر به شدت گسترش یافته که این نوع توسعه شهری، مشکلات و مسائل عدیده و بی شمار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی از قبیل پیدایش و گسترش پدیده حاشیه نشینی و اسکان غیررسمی، افزایش مشاغل کاذب و عدم کفایت خدمات شهری را به دنبال داشته است.

با توجه به مطالب یادشده، موضوع شادی و نشاط شهروندان در شهر نورآباد ممسنی، مسئله مهمی است که با توسعه روند شهرنشینی و افزایش مسائل و مشکلات شهری، اهمیت آن بیش‌ازپیش نمایان خواهد شد؛ به‌گونه‌ای که این مسائل، سلامت روانی و اجتماعی ساکنین را در معرض خطر قرار می‌دهد و این امر، لزوم توجه به وضعیت شادی در شهر نورآباد ممسنی را مشخص می‌نماید. در این راستا، مطالعه حاضر به بررسی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در نورآباد ممسنی می‌پردازد و در پی پاسخ به این سؤال است که آیا مدل معادلات ساختاری عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در منطقه مورد مطالعه از برازش مطلوبی برخوردار است؟

مبانی نظری

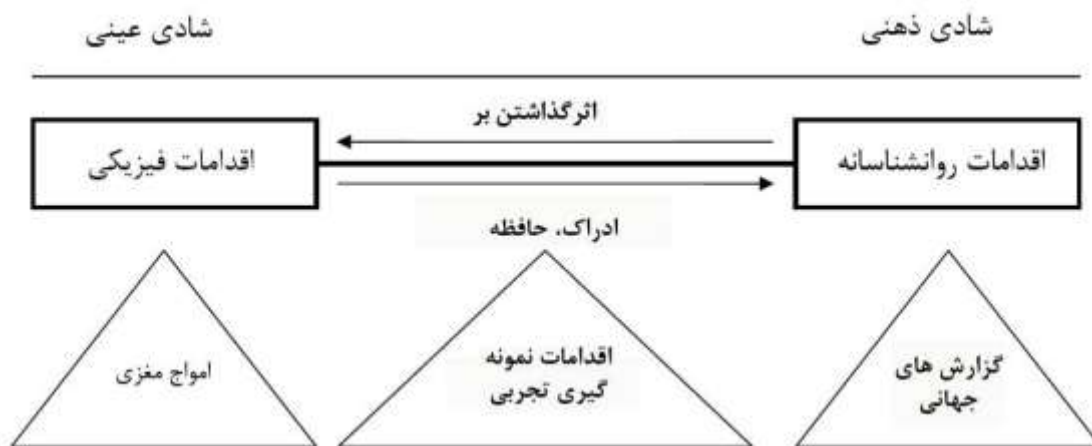
نشاط و شادی به‌عنوان موضوعی میان‌رشته‌ای در حوزه علمی از نیمه دوم قرن بیستم مطرح‌شده و تاکنون نیز تعاریف مختلفی از آن ارائه‌شده است (فاضلیان و عظیمی، ۱۳۹۳). حوزه علم روانشناسی، شادی را به‌عنوان ماهیتی مربوط به شخصیت و زیست‌شناسی آن را حاصل فرایندهای شیمیایی تلقی می‌نماید. فلاسفه، شادمانی را بیشتر در یک زمینه اخلاقی و معنوی بررسی نموده و جامعه‌شناسان نیز آن را به‌عنوان یک وضعیت اجتماعی قلمداد می‌کنند (محمدی دلبند و همکاران، ۱۳۹۹). شادی یکی از مفاهیم محوری توسعه پایدار است که از سال ۲۰۰۰ به بعد در مباحث سازمان ملل متحد در نظر گرفته‌شده است. به این صورت که اگر مردم یک جامعه احساس نشاط، خشنودی و رضایتمندی نداشته باشند، نمی‌توان آن جامعه را توسعه‌یافته تلقی نمود و این نشان‌دهنده اهمیت نشاط و شادی در جامعه است (Veenhoven, 2017). همچنین در مطالعات و پژوهش‌های مختلف نیز شادی را به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های بهزیستی فردی و رضایت کلی از زندگی در نظر گرفته و برای سنجش آن بر خودارزیابی تکیه می‌نمایند (Pleinen, 2022).

شادی را می‌توان مترادف و هم‌معنای با بهزیستی در نظر داشت. بدین‌صورت که بهزیستی وابسته به شادی است و شادی حالت یا وضعیتی از زندگی تعریف می‌شود (Pringle et al., 2019: 11). در حقیقت از زمان ارسطو تلاش‌های زیادی برای درک و تعریف شادی صورت گرفته است (Ballas & Dorling, 2007)؛ اما مطالعات علمی شادی از روانشناسی مثبت آغازشده (Nawijn & Veenhoven, 2013) و به طیف وسیعی از علوم گسترش یافت (Easterlin, 2013). در نیمه دوم قرن بیستم موضوع تحقیق علوم اجتماعی شد (Veenhoven, 2017). نظریه‌پردازان تعاریف مختلفی از شادی ارائه نموده که تعدادی از آن‌ها به‌اختصار بیان‌شده است: وینهوون (۱۹۸۴): شادی، درجه‌ای که فرد زندگی خود را مثبت ارزیابی کند یا چقدر زندگی را دوست دارد. همه انسان‌ها، زندگی را به‌صورت عاطفی و شناختی ارزیابی می‌کنند. شادی یک موضوع ایستایی نیست و مردم با فراهم آوردن شرایط زندگی بهتر می‌توانند شادتر شوند. شادی، ارزیابی فرد از جنبه‌ها و شرایط زندگی است. آریگلی (۲۰۰۱): معتقد است که شادی مهم‌ترین عاملی است که بر روحیه اعضای یک جامعه تأثیر می‌گذارد. به باور او، شادی دارای دو بعد عاطفی و شناختی است. منظور از بعد عاطفی، داشتن احساس شادی، خشنودی و سایر هیجانات مثبت است و منظور از بعد شناختی نیز دلالت بر ارزیابی مؤلفه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی و رضایت از زندگی است. سلینگمن (۲۰۰۲): هیجان‌های مثبت را به سه دسته (گذشته، حال و آینده) تقسیم می‌کند. هیجانات مثبت مرتبط با حال به دودسته لذت‌های آنی و نسبتاً پایدار تقسیم می‌شوند. لذت‌های نسبتاً پایدار، شامل احساساتی نظیر سعادت، راحتی، سرخوشی و شادمانی می‌باشد. شادمانی به معنای امروز آن در درون مفاهیم گسترده‌تری نظیر شادی و کیفیت زندگی قرار دارد. رادان (۲۰۱۴): وی معتقد است که شادی احساسی است که زمانی که افراد متوجه می‌شوند همه‌چیز دقیقاً همان چیزی است که باید باشد، تجربه می‌کنند. مقوله شادی تحت تأثیر همه عوامل مؤثر بالقوه در حوزه رفاه شامل: درآمد؛ ویژگی‌های شخصی؛ ویژگی‌های اجتماعی توسعه‌یافته؛ چگونگی گذراندن وقت؛ نگرش و اعتقاد به خود، دیگران و زندگی و روابط محیط‌زیست گسترده‌تر اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، قرار دارد.

در گذشته‌های دور، برداشت افراد از شادی، مترادف با مفهوم شانس بود؛ بدین معنی که نیروهای خارجی، شخص را تحت تأثیر قرار داده و او را به انجام کاری وادار می‌کنند؛ اما امروزه این باور تا حدود زیادی تغییر کرده و جای خود را به مسئولیت و تعقل شخصی داده است (McMahon, 2015). به اعتقاد فیلسوفانی چون جان لاک و جرمی بنتهام شادی مبتنی بر وقایع لذت‌بخش است. از دوران باستان این تصور وجود داشته که شادی به‌عنوان یک ارزش بدیهی، بخش اساسی در زندگی انسان است. به اعتقاد پاسکال همه مردم به دنبال شادی هستند و هیچ استثنایی وجود ندارد، اما ابزاری که آن‌ها ممکن است استفاده کنند، به نسبت تلاش و هدف متفاوت است. وین سامنر پیشنهاد می‌کند که برای افراد شادی و یا ناخشنودی، پاسخ فرد به یک موضوع در شرایط زندگی می‌باشد. شادی اغلب تلفیقی از رضایت، خشنودی، آرامش ذهنی، عاطفه و احساس مثبت درباره زندگی تعریف می‌شود؛ طوری که در قالب این ترکیب

زهر سلطان و مجید گودرزی / مدل سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ...

همواره زندگی به سوی بهتر شدن پیش می رود. شادی یعنی احساسات و عواطف مثبت زیاد، رضایت بالا از زندگی و احساسات منفی نادر داشتن. این سه فاکتور و عامل، سه شاخص مهم در بهزیستی می باشند. به هر حال، موضوعات و مفاهیمی چون شادی، خوشبختی، رضایت از زندگی، خیلی اوقات به عنوان مترادف به کار برده می شود (Lyubomirsky et al., 2005). به طور کلی شادی، یک مفهوم چندبعدی است و برخی آن را مترادف با رضایت از زندگی، رفاه ذهنی و پایداری می دانند. شادی، ارزیابی ذهنی یک شخص از زندگی، شرایط و محیط اطراف است. در واقع، شادی احساسی ذهنی است که درون شهروند تجربه می شود؛ بنابراین تعریف، شادی چیزی است که مردم در ذهن دارند و شادی در این معنا را می توان با پرسشنامه سنجید. به همین ترتیب، شادی یک موضوع مناسب برای تحقیقات نظرسنجی است.



شکل ۱. مفهوم شادمانی

منبع: 4: Frey and Stutzer, 2002

شهر شاد

شهر شاد، شهری با کیفیت زندگی بالا است که نتیجه تأمین نیازهای ساکنان به بهترین شکل است. شهرهایی که مکان های مناسبی برای زندگی بسیاری از مردم هستند، همه چیزهای مورد نیاز زندگی مردم را دارند؛ بنابراین می توانند بر شادی مردم تأثیر بگذارند (Brdulak, 2017). شهر شاد، شهری زنده و پویاست که روابط اجتماعی و سیاسی را تسهیل می نماید و مشارکت مردمی را رونق می بخشد. از طرفی موجب حفظ سلامتی می شود، طول عمر را افزایش می دهد و زمینه های خردورزی و اندیشه را به وجود می آورد (زنگی آبادی و میرزایی، ۱۳۹۹).

در بهینه کاوی انجام شده از شهرهای شاد جهان می توان به سؤال اشاره کرد؛ بر اساس گزارش شرکت طراحی و مشاوره آرکادیس که به ارزیابی و سپس رتبه بندی ۱۰۰ شهر بزرگ جهان بر اساس چند شاخص محدود و مشخص می پردازد، سؤال کره جنوبی شادترین شهر جهان است. این شاخص ها عبارت اند از: شکاف درآمدی، جرم و جنایت، آموزش، توازن میان کار و زندگی، بهداشت و سلامت و توان مالی است. بر اساس گزارش جهانی شادی سازمان ملل در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ میلادی، به ترتیب کشورهای فنلاند، نروژ و دانمارک رتبه اول تا سوم شادی را به خود اختصاص دادند. این گزارش ها با استفاده از نظرسنجی مؤسسه گالوپ از کشورهای جهان، بر اساس ۶ نماگر سرانه تولید ناخالص ملی، حمایت اجتماعی، امید به زندگی، آزادی در انتخاب و تصمیم گیری زندگی و میزان فساد انجام شده است و به بررسی میزان شادی و توزیع جغرافیایی آن در ۱۵۷ کشور جهان پرداختند (Helliwell, 2018-2019).

پیشینه پژوهش

در هر پژوهش علمی، بررسی پیشینه پژوهش های مرتبط با موضوع مورد مطالعه برای آگاهی از یافته های آن ها و در نهایت مقایسه یافته های پژوهش با یافته های دیگر پژوهش های صورت گرفته از ضروریات است. بنابراین در ادامه پیشینه پژوهش های داخلی و خارجی مرتبط با موضوع تحقیق ارائه می شود.

سماواتی و رنجبر (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان «بازشناسی عوامل مؤثر بر شادی در فضاهای عمومی شهری مطالعه موردی: محدوده پیاده راه مرکز تاریخی تهران» به این نتیجه رسیدند که میانگین شادی بر مبنای روش وینهوون در بین شهروندان تهرانی

برابر با ۵/۹۰ از ۱۰ بوده است. تحلیل‌های صورت‌گرفته نیز حاکی از آن است که ۴ مؤلفه اصلی ویژگی‌های کالبدی، کیفیت‌های فضای شهری، ابعاد ذهنی و ویژگی‌های جامعه مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر شادی هستند و مؤلفه ویژگی‌های کالبدی از بالاترین تأثیرگذاری برخوردار می‌باشد.

حسین‌زاده و صفرعلی‌زاده (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان «سنجش و ارزیابی وضعیت مؤلفه‌های سرزندگی شهری از منظر شهروندان مطالعه موردی: شهر ارومیه» به این نتیجه رسیدند که بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی شهروندان و میزان سرزندگی شهری در شهر ارومیه با استفاده از مؤلفه‌های تحصیلات و مدت سکونت در منطقه رابطه معناداری وجود دارد. همچنین در بین مؤلفه‌های مورد مطالعه، بعد اجتماعی با میانگین ۳/۰۱ دارای بیشترین رتبه بوده و پس از آن به ترتیب بعد فضایی با میانگین ۲/۵۳ در رتبه دوم، بعد اقتصادی با میانگین ۲/۱۴ در رتبه سوم و بعد تجربی با میانگین ۲/۱۰ در رتبه چهارم قرار دارد؛ بنابراین می‌توان گفت که وضعیت مؤلفه‌های مختلف سرزندگی شهری از نظر شهروندان به صورت یکسان نبوده است.

اسکوتی ارس و حکیمی (۱۴۰۰)، در پژوهش با عنوان «سنجش شاخص‌های سرزندگی شهری در سکونتگاه‌های غیررسمی مطالعه موردی: سیلاب قوشخانه تبریز» به این نتیجه رسیدند که اهمیت مؤلفه‌های سرزندگی شهری از نظر شهروندان محله سیلاب تبریز یکسان نیست. به طوری که در میان مؤلفه‌های مورد مطالعه، مؤلفه روانی-اجتماعی با میانگین ۲/۴۳ بیشترین اهمیت را دارد. همچنین مؤلفه تسهیلات رفاهی-خدماتی با میانگین ۲/۱۸ در رتبه دوم و مؤلفه کالبدی-فضایی با میانگین ۱/۳۹ در رتبه سوم قرار گرفته‌اند. همچنین میان شاخص روانی-اجتماعی ساکنان محله سیلاب تبریز و میزان سرزندگی با تفریح و شادی کودکان و فعالیت گروه‌های فرهنگی ارتباط معناداری وجود دارد.

جیمینی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش با عنوان «بررسی و تحلیل وضعیت شهر شاد و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در فضاهای کوچک شهری مطالعه موردی: شهر روانسر» به این نتیجه رسیدند که چهار عامل کلیدی پایداری فیزیکی و کالبدی، پایداری فرهنگی و اجتماعی، پایداری اقتصادی و پایداری زیست‌محیطی در مجموع ۶۱/۹۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند. به طوری که مقدار ویژه به‌دست‌آمده برای عوامل چهارگانه یادشده به ترتیب برابر با ۲۱/۰۴، ۱۶/۴، ۱۳/۱۵ و ۱۱/۳۵ درصد بوده است. شایان ذکر است که این ۴ عامل شناسایی‌شده در این پژوهش به عنوان زیرمجموعه شاخص کلان مدیریت یکپارچه شهری معرفی شده‌اند.

رضا علی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش با عنوان «بررسی عوامل اثرگذار در ایجاد شهر شاد. نمونه موردی: شهر همدان» به این نتیجه رسیدند که مؤلفه‌های اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی بیشترین تأثیر را بر میزان شادی ساکنان شاه همدان دارند.

توتوک^۱ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر بر زندگی شاد» به این نتیجه رسیدند که سطح شادکامی افراد سیدوارجو در سال ۲۰۱۷ برابر با ۷۸/۵۸ است. همچنین عوامل مؤثر بر شادی زندگی عبارت‌اند از: سلامت، ایمنی، هارمونی خانواده، استفاده از اوقات فراغت، صاحب‌خانه بودن و دارایی‌های آن و همچنین محبت که سهم تأثیرگذاری این شش عامل بر متغیر میزان شادی جمعاً برابر با ۵۹/۸ درصد به‌دست‌آمده است.

جین^۲ (۲۰۱۹)، در پژوهشی با عنوان «مفهوم شهر شاد: شهرهای هوشمند برای آینده» به این نتیجه رسیدند که شهر شاد شهری است بدون آلودگی، ایمن برای زنان و کودکان؛ که ضمن فراهم کردن امکانات مختلف برای رشد فکری و پیوند عاطفی شهروندان و همچنین زیرساخت‌های عمومی و تفریحی، حمل‌ونقل عمومی، کتابخانه‌های عمومی، زمینه پیاده‌روی برای عابران پیاده و در مجموع فضای کلی نشاط‌آوری را فراهم می‌نماید.

شیا^۳ و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل روابط فضایی بین شدت کاربری اراضی شهری و سرزندگی شهری در سطح بلوک خیابان: مطالعه موردی پنج کلان‌شهر در کشور چین» به این نتیجه رسیدند که نشاط شهری توسط اجتماع انسان‌ها ساخته می‌شود و تا حد زیادی به ویژگی‌های مورفولوژیکی یک شهر بستگی دارد و بین شدت کاربری اراضی و سرزندگی شهری ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

کاسارینو^۴ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر تغییر و تحولات محیط شهری در تأمین فضایی شاد برای گروه‌های آسیب‌پذیر در کشورهای اروپایی» به این نتیجه رسیدند که پروژه‌های بازآفرینی شهری و تغییر و تحولات برنامه‌ریزی‌شده در فضاهای شهری (مانند فضاهای سبز، حمل‌ونقل و امنیت) که همراه با مشارکت و همکاری فعال شهروندان بوده و به زندگی پایدار، افزایش احساس ایمنی و

1. Totok
2. Jain
3. Xia
4. Cassarino

رضایت و رفاه مسکونی، به‌ویژه برای افراد کم‌درآمد و زنان منجر شده است، تأثیر قابل‌توجهی را بر تأمین فضای شاد و شادی شهروندان داشته است.

چن^۱ و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر سرزندگی شهری و تراکم شهری بر نوآوری: شواهدی از منطقه خلیج بزرگ چین» به این نتیجه رسیدند که میزان سرزندگی شهری به‌طور مثبت و معناداری با نوآوری فزاینده و رادیکال مرتبط است. علاوه بر این نتایج کمی حاکی از آن است که یک واحد افزایش در تعداد کافه‌ها به ترتیب با ۳/۹۲ و ۷/۲۹ واحد افزایش در ایجاد و حق ثبت اختراع همراه است. علاوه بر این، سرزندگی شهری، نوآوری فزاینده را در زمانی که تراکم شهری بالا است، تقویت می‌کند.

پژوهش حاضر با بهره‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی، نوآوری روش‌شناختی مهمی در شناسایی و اعتبارسنجی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد ارائه می‌دهد و برخلاف مطالعات پیشین که عمدتاً از روش‌های توصیفی یا اکتشافی استفاده کرده‌اند، مدلی نظری و آزموده‌شده را با داده‌های تجربی مطابقت می‌دهد. همچنین، برای نخستین بار به‌طور خاص به شهر نورآباد ممسنی به‌عنوان یک بافت کمترپژوهش‌شده پرداخته و با ترکیب مؤلفه‌های کالبدی، اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و روان‌شناختی، چارچوبی یکپارچه و بومی ارائه کرده است. این تحقیق با هدف طراحی ابزار بومی سنجش شادی شهری و توجه به زمینه‌های فرهنگی و محلی، گامی نو و کاربردی در توسعه مفهوم شهر شاد در ایران برداشته است.

روش انجام پژوهش

مطالعه حاضر از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی - نظری، از نظر ماهیت و روش بررسی جزء تحقیقات توصیفی - تحلیلی و درنهایت از لحاظ روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات نیز جزء تحقیقات اسنادی - پیمایشی قرار دارد.

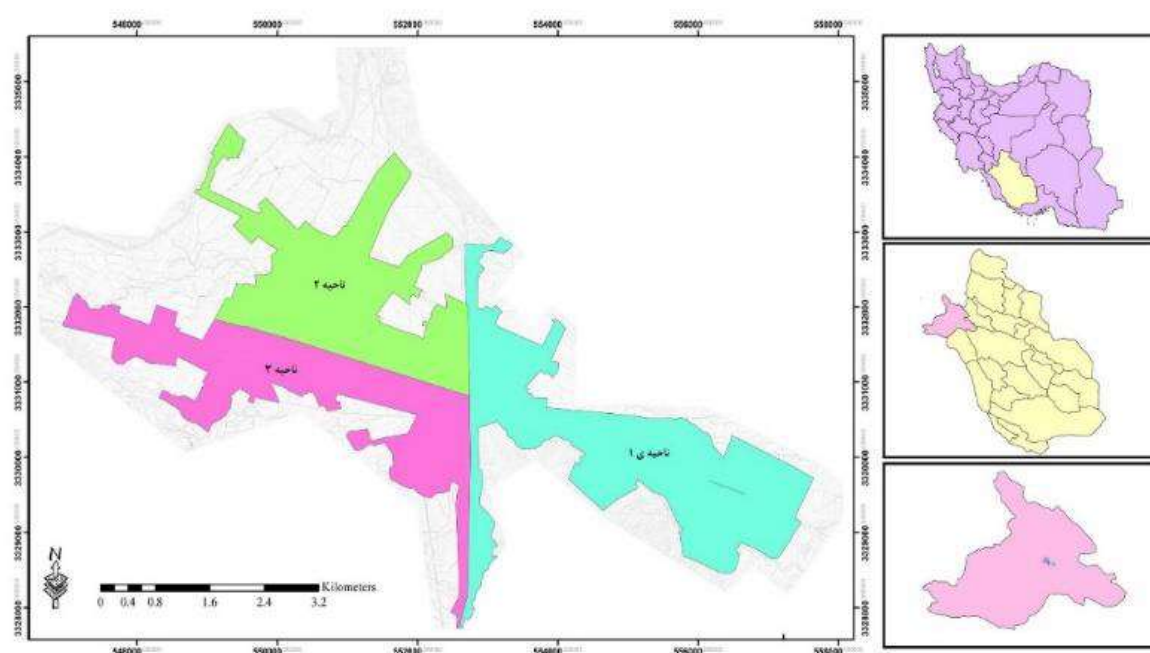
جامعه آماری مورد مطالعه این پژوهش شامل تمامی شهروندان ساکن در شهر نورآباد ممسنی است که بر اساس آخرین نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ مندرج در درگاه الکترونیکی مرکز آمار ایران، جمعیت این شهر برابر با ۱۱۹۳۹۹ نفر بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر تعیین شد که بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و پرسشنامه‌های موردنظر توسط آن‌ها تکمیل شده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز این پژوهش به‌صورت اسنادی و پیمایشی می‌باشد. بدین‌صورت که در مرحله اول برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری پژوهش، از مطالعات اسنادی از قبیل مقالات علمی داخلی و خارجی، کتب، همایش‌های داخلی و بین‌المللی، جستجو در اینترنت و ... بهره گرفته شده و در مرحله دوم جهت بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد، از روش پیمایشی (ابزار پرسشنامه محقق ساخته) استفاده شده و طی آن ابتدا متناسب با اهداف پژوهش، شاخص‌های موردنظر با بررسی پیشینه‌های مطالعاتی و متون مرتبط، استخراج شده و سپس با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شده است. پرسشنامه مذکور در سه بخش اصلی طراحی گردیده است. بخش اول پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی پاسخگویان مانند سن، جنسیت وضعیت اشتغال، وضعیت تأهل، مدت زمان اقامت، بعد خانوار و تحصیلات آن‌ها را در برمی‌گیرد. بخش دوم پرسشنامه شامل ۳۲ گویه و عبارت است که به وضعیت موجود شاخص‌ها و متغیرهای شهر شاد (اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیست‌محیطی) اختصاص یافته است و درنهایت بخش سوم پرسشنامه شامل ۴۰ گویه و عبارت است که به عوامل و متغیرهای مؤثر بر تحقق شهر شاد (اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیست‌محیطی) تخصیص یافته است. لازم به ذکر است بخش دوم و سوم پرسشنامه در قالب طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵) طراحی شده است.

جهت بررسی روایی پرسشنامه از نظرات کارشناسان برنامه‌ریزی شهری و همچنین اساتید دانشگاهی استفاده شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه‌ها نیز از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و پس از تکمیل ۳۰ پرسشنامه، ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرها، محاسبه و بیش از ۰/۷ به دست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌های پژوهش در دو بخش توصیفی و استنباطی و با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS و Amos صورت گرفته است. بدین‌صورت که در بخش تحلیل توصیفی، ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخگویان و همچنین آماره‌های توصیفی و پراکندگی متغیرها نظیر میانگین، انحراف معیار و ... در قالب جداول و نمودارهای مربوطه و در بخش تحلیل استنباطی، آزمون‌های آماری مختلف از قبیل آزمون شاپیرو - ویلک، آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون تحلیل عاملی تأییدی (CFA) ارائه شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهر نورآباد مرکز شهرستان ممسنی در موقعیت ۵۱ درجه و ۳۲ دقیقه طول شرقی و ۳۰ درجه و ۱۳ دقیقه عرض شمالی قرار گرفته است. نورآباد ممسنی حدود ۱۶۰ کیلومتر از شهر شیراز و ۶۴ کیلومتر از شهر کازرون فاصله دارد. این شهر در مسیر ارتباطی سه استان فارس، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان واقع شده است و فاصله آن تا بندر بوشهر به حدود ۱۸۰ کیلومتر می‌رسد. این شهر همچنین حدود ۹۷ کیلومتر از شهر یاسوج، مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد فاصله دارد (حبیبی فلهانی، ۱۳۷۱: ۵۲). طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهر برابر ۶۳۹۳۶ نفر است.



شکل ۲. موقعیت جغرافیایی شهر نورآباد ممسنی

یافته‌ها

بررسی نرمال بودن داده‌ها

در این پژوهش به منظور بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌های گردآوری شده از آزمون شاپیرو-ویلک استفاده شده است. این آزمون همانند آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف از جمله آزمون‌های برازش توزیع نرمال در آمار استنباط‌گرایانه محسوب می‌شود که به کمک آن می‌توان مشخص نمود که آیا داده‌های مورد مطالعه یک پژوهش از یک توزیع نرمال پیروی می‌کنند یا خیر. نتایج و خروجی‌های حاصل از آزمون مذکور در جدول (۱) نمایش داده شده است:

طبق جدول (۱)، سطح معنی‌داری حاصل از اجرای آزمون شاپیرو - ویلک برای متغیرهای سه‌گانه مورد مطالعه (شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی - زیست‌محیطی شهر شاد) بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ بنابراین دلیلی برای رد فرض صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع داده‌ها، وجود ندارد. به عبارتی توزیع داده‌های جمع‌آوری شده در این مطالعه نرمال بوده و برای بررسی ارتباط بین متغیرهای مورد مطالعه پژوهش می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده نمود.

جدول ۱. بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرهای مورد مطالعه

زهر سلطان و مجید گودرزی / مدل سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ...

شاخص	تعداد نمونه	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
اقتصادی	۳۸۴	۰/۹۶	۳۸۳	۰/۰۸
اجتماعی - فرهنگی	۳۸۴	۰/۹۵	۳۸۳	۰/۱۰
کالبدی - زیست محیطی	۳۸۴	۰/۹۰	۳۸۳	۰/۰۶

بررسی وضعیت موجود شاخص های شهر شاد

به منظور ارزیابی وضعیت شهر شاد در محدوده مورد مطالعه، ابتدا با استفاده از آزمون مقایسه میانگین (آزمون تی تک نمونه ای) وضعیت شاخص های اصلی شهر شاد (شاخص های سه گانه اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - زیست محیطی و اقتصادی) بررسی شده است. در راستای اجرای آزمون تی تک نمونه ای ابتدا متناسب با طیف پرسشنامه مورداستفاده، عدد ۳ به عنوان مبنا در نظر گرفته شد. نتایج حاصل از آزمون یادشده در جدول (۲) نشان می دهد که وضعیت شاخص اجتماعی - فرهنگی شهر شاد با مقدار ۳/۳۳ به صورت معناداری بیشتر از میانگین مفروض بوده و بالاتر از سطح متوسط ارزیابی می شود. ولی وضعیت دو شاخص کالبدی - زیست محیطی و اقتصادی به ترتیب با میانگین های ۲/۶۳ و ۲/۵۶، به صورت معناداری کمتر از میانگین فرض شده هستند. با توجه به یافته های حاصل شده می توان چنین استنباط کرد که در میان شاخص های اصلی در شهر نورآباد ممسنی، شاخص اجتماعی - فرهنگی در وضعیت نسبتاً مطلوب قرار دارد و دو شاخص کالبدی - زیست محیطی و اقتصادی در وضعیت نامطلوب و نامناسبی قرار دارند.

جدول ۲. وضعیت شاخص های شهر شاد در میان شهروندان ساکن در شهر نورآباد ممسنی

شاخص	میانگین	T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف	حد پایین	حد بالا
اقتصادی	۲/۵۶	-۷/۵۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۴۴	-۰/۵۵	-۰/۳۳
اجتماعی	۳/۳۳	۶/۱۹	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۳۳	۰/۲۳	۰/۴۴
کالبدی	۲/۶۳	-۸/۹۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۳۶	-۰/۴۵	-۰/۲۹
کلی	۲/۸۴	-۵/۰۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۱۶	-۰/۲۲	-۰/۰۹

در ادامه وضعیت کلی شاخص های شهر شاد در محدوده مطالعاتی بررسی شده است. وضعیت کلی شهر شاد در شهر نورآباد ممسنی با میانگین ۲/۸۴ به صورت معناداری کمتر میانگین مبنا می باشد. منفی شدن آماره های تی، اختلاف از میانگین و حد بالا و پایین مؤید این مطلب می باشد که وضعیت کلی محدوده مورد مطالعه (شهر نورآباد ممسنی) به لحاظ برخورداری از شاخص های مختلف شهر شاد، در وضعیت نامطلوب و نامناسبی قرار دارد و لازم است در این خصوص تدابیر و تمهیدات ویژه ای اندیشیده شود. در این بین یکی از مهم ترین اقدامات ممکن شناسایی تعیین کننده ها یا عوامل مؤثر بر شهر شاد است که در بخش بعدی به آن پرداخته شده است.

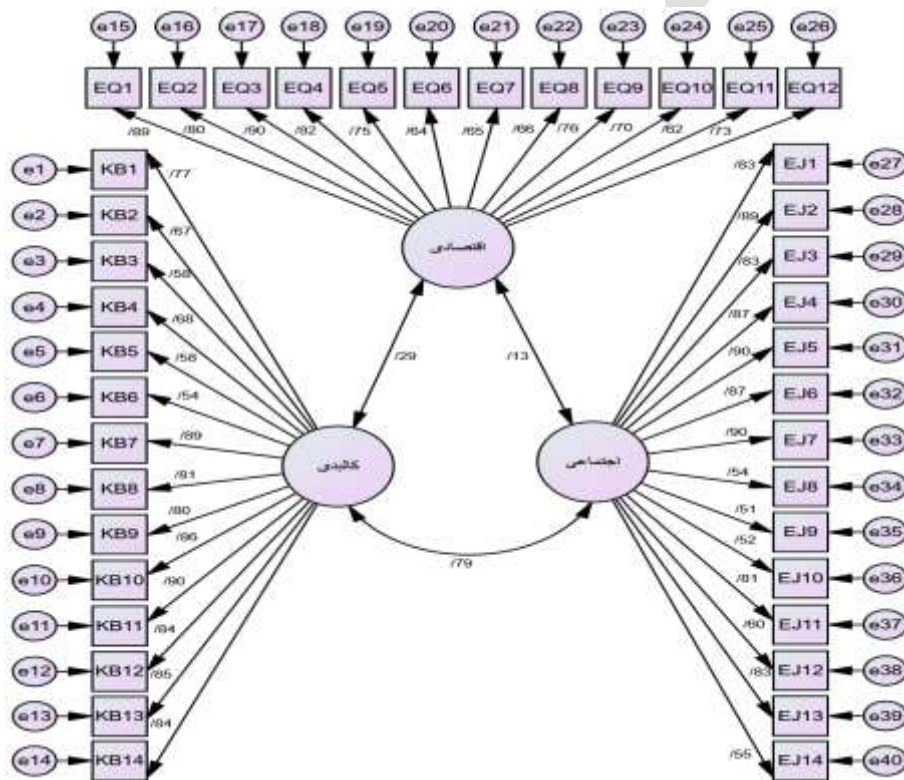
شناسایی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد

برای شناسایی مهم ترین تعیین کننده های شهر شاد در میان شهروندان ساکن در شهر نورآباد ممسنی در قالب چند عامل مهم و کلیدی، از تکنیک تحلیل عاملی تأییدی (CFA) استفاده شد. بدین ترتیب که ابتدا با مرور پیشینه و ادبیات نظری پژوهش و همچنین بهره گیری و بهره مندی از دیدگاه ها و نظرات خبرگان و کارشناسان، تعداد ۴۰ عامل اصلی مؤثر بر تحقق شهر شاد در نواحی مختلف شهر نورآباد ممسنی در قالب ۳ دسته عوامل اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیست محیطی شناسایی گردید. در مرحله بعد پرسشنامه های متناسب با آن، طراحی و بین جامعه هدف (۳۸۴ نفر از شهروندان ساکن در شهر نورآباد ممسنی) توزیع و در نهایت خروجی پرسشنامه ها با نرم افزار Amos و تکنیک تحلیل عاملی تأییدی، بررسی و تحلیل شد. شکل (۲) مدل معادلات ساختاری تحقیق به همراه بارهای عاملی و ضرایب مسیر نمایش داده شده است.

همان گونه که در شکل (۳) مشخص شده، فلش دوطرفه بین عوامل مؤثر بر شهر شاد (شاخص های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و کالبدی - زیست محیطی)، حاکی از همبستگی بین شاخص های پنهان و ارقام روی فلش های یک طرفه از شاخص های پنهان به طرف شاخص های آشکار (گویه های مربوطه)، نشان دهنده بارهای عاملی می باشند و به طور کلی بیان کننده میزان همبستگی بین متغیرهای آشکار و متغیرهای پنهان است.

همچنین پیکان‌های کوچکی که از خارج به‌طرف شاخص‌های آشکار ترسیم‌شده، نیز نشان‌دهنده برآورد خطای مربوط به هر شاخص است. اندازه واریانس خطا و همچنین کوواریانس بین خطاها نیز در شکل فوق نمایش داده‌شده است. بارهای عاملی از طریق اندازه‌گیری میزان ارتباط گویه‌های یک سازه با آن سازه محاسبه‌شده و اگر این میزان برابر و یا بیشتر از مقدار $0/4$ باشد، نشان‌دهنده آن است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و در نتیجه پایایی آن مدل اندازه‌گیری قابل قبول است.

شکل فوق مقادیر استانداردشده روابط بین متغیرها را نشان می‌دهد و بارهای عاملی به‌دست‌آمده برای تمامی متغیرهای آشکار این پژوهش بیشتر از $0/5$ بوده است؛ بنابراین این مدل دارای پایایی بسیار بالایی بوده و متغیرهای آشکار (گویه‌های موردنظر) نیز سنجه‌های بسیار خوب و مناسبی برای متغیرها یا شاخص‌های پنهان پژوهش هستند.



شکل ۳. مدل معادلات ساختاری عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد

جدول (۳) بارهای عاملی به دست آمده برای عوامل مختلف مؤثر بر تحقق شهر شاد در شهر نورآباد ممسنی را نشان می‌دهد. بر این اساس، از بین شاخص‌های مربوط به بعد اجتماعی، شاخص‌های تقویت احساس امنیت اجتماعی شهروندان و داشتن احساس آزادی اجتماعی و فرهنگی هرکدام با بار عاملی $0/90$ بیشترین امتیاز و اهمیت را دارا بوده‌اند. در بین عوامل مربوط به بعد اقتصادی، دو شاخص احساس امنیت و امید به آینده شغلی و افزایش فرصت‌های شغلی در سطح شهر به ترتیب با بارهای عاملی $0/90$ و $0/89$ و در نهایت در بین شاخص‌های مختلف کالبدی - زیست‌محیطی، دو شاخص بهبود وضعیت آلودگی هوا و ساماندهی وضعیت زباله و پسماند شهری به ترتیب با بارهای عاملی $0/90$ و $0/89$ بیشترین اهمیت را از دیدگاه شهروندان داشته‌اند.

جدول ۳. بارهای عاملی مربوط به عوامل مؤثر بر شهر شاد به تفکیک ابعاد مورد مطالعه

عوامل	اجتماعی	اقتصادی	کالبدی
برگزاری جشنواره موسیقی محلی و ملی	$0/51$	*	*
برگزاری مسابقات محلی	$0/54$	*	*
برگزاری جشنواره‌های ورزشی	$0/83$	*	*

زهرآ سلطانی و مجید گودرزی / مدل‌سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ...

*	۰/۵۲	*	برگزاری باشکوه مراسم اعیاد و جشن‌های مذهبی
*	۰/۹۰	*	تقویت احساس امنیت اجتماعی شهروندان
*	۰/۸۷	*	بهبود وضعیت جرائم و آسیب‌های اجتماعی
*	۰/۹۰	*	داشتن احساس آزادی اجتماعی و فرهنگی
*	۰/۸۹	*	ایجاد برابری و عدالت اجتماعی در شهر
*	۰/۸۳	*	افزایش احساس تعلق مردم به محل زندگی
*	۰/۸۷	*	افزایش میزان امید به زندگی شهروندان
*	۰/۸۱	*	حل مسائل و معضلات حاشیه‌نشینی
*	۰/۵۵	*	افزایش حس اعتماد و روابط بین شهروندان
*	۰/۶۰	*	ارتقاء وضعیت مشارکت اجتماعی شهروندان
*	۰/۸۳	*	دسترسی مناسب شهروندان به خدمات شهری
۰/۸۹	*	*	افزایش فرصت‌های شغلی در سطح شهر
۰/۶۴	*	*	ساماندهی و تجهیز بازار مرکزی شهر
۰/۷۳	*	*	احداث کارخانه و کارگاه‌های تولیدی
۰/۶۲	*	*	توجه به صنایع دستی بومی و محلی
۰/۷۵	*	*	افزایش قدرت خرید مردم
۰/۸۲	*	*	کنترل تورم و کاهش هزینه‌های زندگی
۰/۶۵	*	*	بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری و درآمدزایی شهر
۰/۶۶	*	*	کنترل قیمت زمین و مسکن
۰/۷۶	*	*	وجود تناسب بین مهارت و تخصص فرد با شغلش
۰/۷۰	*	*	تعادل در توزیع ثروت و نبودن شکاف طبقاتی
۰/۸۰	*	*	داشتن شغل و فعالیت مناسب
۰/۹۰	*	*	احساس امنیت و امید به آینده شغلی
۰/۷۷	*	*	ارتقاء سطح پاکیزگی و نظافت شهر
۰/۶۷	*	*	استفاده از عناصر طبیعی در طراحی شهری
۰/۵۹	*	*	استفاده از آلمان‌های شادی‌بخش
۰/۶۸	*	*	تجهیز محلات به فضاهای عمومی شادی‌بخش
۰/۵۸	*	*	افزایش سطح و سرانه فضای سبز و پارک
۰/۵۴	*	*	استفاده از ایده‌های نوین طراحی شهری
۰/۸۴	*	*	ساماندهی فیزیکی - کالبدی مناظر طبیعی شهر
۰/۸۱	*	*	ایجاد فضاهای دوچرخه‌سواری در سطح شهر
۰/۸۰	*	*	ایجاد فضاهای پیاده‌مداری برای شهروندان
۰/۸۶	*	*	ساماندهی وضعیت حمل‌ونقل درون‌شهری
۰/۹۰	*	*	بهبود وضعیت آلودگی هوا
۰/۸۹	*	*	ساماندهی وضعیت زباله و پسماند شهری
۰/۸۵	*	*	ساماندهی بافت فرسوده شهری
۰/۸۴	*	*	بهبود وضعیت مسکن به لحاظ کمی و کیفی

پس از تبیین بارهای عاملی، می‌بایست نسبت به برازش مدل پژوهش با داده‌های گردآوری شده نیز اطمینان حاصل نمود. شاخص‌های مختلفی در راستای بررسی نیکویی برازش مدل وجود دارد، ولی کاربردی‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: شاخص‌های نیکویی برازش GFI، شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده AGFI، ریشه میانگین مجذور برآورد خطای تقریب RMSEA، شاخص تطبیقی برازش CFI و همچنین نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی CMIN/DF که نتیجه و خروجی حاصل از آن‌ها نشان‌دهنده نقص در برازش مدل می‌باشد.

بر اساس نتایج مندرج در جدول (۴)، نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی برابر با ۴/۲۸ است که با توجه به اینکه مقدار به‌دست‌آمده کمتر از ۵ است، بنابراین دلالت بر مناسب بودن مدل دارد. ریشه میانگین مجذورات خطای برآورد نیز برابر با ۰/۰۸ می‌باشد که حاکی از قابل قبول بودن مدل است. شاخص‌های نیکویی برازش و نیکویی برازش اصلاح‌شده نیز به ترتیب برابر با ۰/۸۰ و ۰/۸۳ است که نشان‌دهنده آن است که این مدل نسبت به عدم وجود آن برازندگی بهتری دارد.

شاخص‌های تطبیقی برازش و نرم شده برازندگی نیز همانند دیگر شاخص‌های یادشده گویای آن است که مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار بوده و متغیرهای آشکار هم به‌خوبی می‌توانند متغیرهای پنهان را سنجش و اندازه‌گیری کنند.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل پژوهش

شاخص	اندازه	حد نرمال	شاخص	اندازه	حد نرمال
GFI	۰/۸۰	بیشتر از ۰/۸	NFI	۰/۸۴	بیشتر از ۰/۸
AGFI	۰/۸۳	بیشتر از ۰/۸	RMSEA	۰/۰۸	کمتر از ۰/۱
CFI	۰/۸۰	بیشتر از ۰/۸	CMIN/DF	۴/۲۸	کمتر از ۵

بحث و نتیجه‌گیری

به‌طور کلی تحقق حقوق شهروندی و توسعه پایدار فضاهای شهری، طی سالیان اخیر مفاهیم متعددی توسط نظریه‌پردازان و برنامه‌ریزان شهری و منطق‌های مطرح‌شده است. شهر سالم، شهر دوستدار کودک، شهر سبز، شهر الکترونیک، شهر شاد و ... از جمله مفاهیم مهم و کلیدی هستند. در این بین شهر شاد با در نظر گرفتن شاخص‌ها و متغیرهای متعددی، از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است به‌طوری‌که شهر شاد متضمن سلامت روحی و جسمی شهروندان است.

بدین منظور پژوهش حاضر باهدف بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در شهر نورآباد ممسنی، به بررسی و تبیین وضعیت شهر شاد از لحاظ شاخص‌های مختلف اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و کالبدی - زیست‌محیطی و همچنین شناسایی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در محدوده مورد مطالعه پرداخته است.

در این پژوهش، برای ارزیابی نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری‌شده از آزمون شاپیرو-ویلک استفاده شد. این آزمون، همانند آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، یکی از روش‌های آماری استنباطی برای ارزیابی نرمال بودن توزیع داده‌ها محسوب می‌شود و تعیین می‌کند آیا داده‌های مورد بررسی از توزیع نرمال پیروی می‌کنند یا خیر. نتایج این آزمون در جدول شماره ۲ ارائه‌شده است. سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای سه متغیر مورد مطالعه (شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و فیزیکی-محیطی شهر شاد) بزرگ‌تر از ۰,۰۵ بود؛ بنابراین، فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع داده‌ها رد نشد؛ به عبارت دیگر، داده‌های جمع‌آوری‌شده در این پژوهش از توزیع نرمال پیروی می‌کنند و استفاده از آزمون‌های پارامتریک برای بررسی روابط میان متغیرها ممکن است.

برای بررسی وضعیت شاخص‌های شهر شاد در منطقه مورد مطالعه، شاخص‌های اصلی (اجتماعی-فرهنگی، فیزیکی-محیطی و اقتصادی) با استفاده از آزمون تی تک‌نمونه‌ای ارزیابی شدند. در این آزمون، مقدار ۳ به عنوان نقطه مبنا بر اساس مقیاس پرسشنامه در نظر گرفته شد. نتایج نشان داد که شاخص اجتماعی-فرهنگی با میانگین ۳,۳۳ بالاتر از مقدار مبنا قرار دارد و وضعیت نسبتاً مطلوبی را نشان می‌دهد؛ اما شاخص‌های فیزیکی-محیطی و اقتصادی با میانگین‌های ۲,۶۳ و ۲,۵۶ به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار مبنا قرار دارند. این یافته‌ها بیانگر آن است که در میان شاخص‌های اصلی شهر نورآباد ممسنی، بُعد اجتماعی-فرهنگی در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار دارد، در حالی که ابعاد فیزیکی-محیطی و اقتصادی در وضعیت نامطلوب هستند.

بررسی کلی وضعیت شاخص‌های شهر شاد در منطقه مطالعه نشان داد که میانگین امتیاز شهر نورآباد ممسنی برابر با ۲,۸۴ بوده و به‌طور معناداری کمتر از مقدار مبنا است. آماره‌های منفی آزمون تی و اختلافات از میانگین نیز این نتیجه را تأیید می‌کنند. این نتایج بیانگر وضعیت نامطلوب شهر نورآباد ممسنی در شاخص‌های شهر شاد است که نیازمند توجه و اقدامات ویژه‌ای می‌باشد. یکی از گام‌های اساسی در این زمینه، شناسایی عوامل تعیین‌کننده‌ای است که بر تحقق شهر شاد تأثیر می‌گذارند که در بخش بعدی به آن پرداخته می‌شود.

برای شناسایی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد در میان شهروندان نورآباد ممسنی، از روش تحلیل عاملی تأییدی (CFA) استفاده شد. در مرحله نخست، با بررسی پیشینه نظری و نظر خبرگان، ۴۰ عامل کلیدی که در تحقق شهر شاد در مناطق مختلف شهر نورآباد ممسنی نقش داشتند، شناسایی شدند. این عوامل در سه دسته کلی اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و فیزیکی-محیطی طبقه‌بندی شدند. سپس پرسشنامه‌های مرتبط طراحی و در میان جامعه آماری (۳۸۴ نفر از ساکنان نورآباد ممسنی) توزیع شد. پاسخ‌های پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار Amos و تکنیک CFA تحلیل شدند. شکل ۲ مدل معادلات ساختاری پژوهش به همراه بارهای عاملی و ضرایب مسیر را نمایش می‌دهد.

همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده است، فلش‌های دوطرفه بین عوامل مؤثر بر شهر شاد (شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و فیزیکی-محیطی) بیانگر همبستگی میان متغیرهای پنهان است. اعداد روی فلش‌های یک‌طرفه از متغیرهای پنهان به

زهرآ سطرانی و مجید گودزری / مدل سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ...

متغیرهای مشاهده شده، بارهای عاملی را نشان می دهند که نشان دهنده میزان همبستگی بین متغیرهای مشاهده شده و پنهان هستند. فلش های کوچک به سمت متغیرهای مشاهده شده بیانگر سطح خطای برآوردی برای هر شاخص است. واریانس خطاها و کوواریانس بین خطاها نیز در شکل نشان داده شده است. بارهای عاملی با اندازه گیری رابطه بین آیتم ها و سازه های مربوطه محاسبه می شوند. اگر بار عاملی برابر یا بزرگ تر از ۰,۴ باشد، نشان دهنده این است که واریانس بین سازه و شاخص های آن از واریانس خطای اندازه گیری بیشتر بوده و در نتیجه سطح قابل قبولی از اعتبار مدل اندازه گیری را نشان می دهد. ضرایب استاندارد شده در شکل نشان می دهند که بارهای عاملی تمامی متغیرهای مشاهده شده در این پژوهش بالای ۰,۵ هستند؛ بنابراین، مدل از اعتبار بالایی برخوردار است و متغیرهای مشاهده شده (آیتم ها) به عنوان معیارهای مناسب و قوی برای متغیرهای پنهان در این پژوهش عمل می کنند. در جدول ارائه شده، بارهای عاملی عوامل مختلف مؤثر بر تحقق شهر شاد در نورآباد ممسنی نمایش داده شده است. در میان شاخص های اجتماعی- فرهنگی، «تقویت حس امنیت اجتماعی» و «احساس آزادی اجتماعی و فرهنگی» بالاترین بارهای عاملی (۰,۹۰) را داشتند. در بُعد اقتصادی، «احساس امنیت شغلی و امید به آینده» و «افزایش فرصت های شغلی در شهر» بیشترین بارهای عاملی (۰,۹۰ و ۰,۸۹) را داشتند. در بُعد فیزیکی- محیطی، «بهبود آلودگی هوا» و «مدیریت پسماند و زباله شهری» بالاترین بارهای عاملی (۰,۹۰ و ۰,۸۹) را از دیدگاه شهروندان داشتند. پس از تعیین بارهای عاملی، لازم بود برازش مدل با داده های جمع آوری شده تأیید شود. شاخص های مختلفی برای ارزیابی برازش مدل استفاده می شود که شامل شاخص برازش خوب (GFI)، شاخص برازش خوب (CFI) و نسبت کای دو به درجه آزادی (CMIN/DF) است. نتایج حاکی از برازش مناسب مدل بودند. بر اساس نتایج، نسبت کای دو به درجه آزادی برابر با ۴,۲۸ بود که کمتر از آستانه ۵ قرار دارد و نشان دهنده برازش خوب است. مقدار RMSEA برابر با ۰,۰۸ نیز برازش قابل قبولی را نشان داد. شاخص های GFI و AGFI به ترتیب ۰,۸۰ و ۰,۸۳ بودند که نشان دهنده برازش مناسب مدل در مقایسه با عدم وجود مدل است. علاوه بر این، نتایج شاخص های برازش تطبیقی و نرم شده نشان دادند که مدل به خوبی با داده ها برازش داشته و متغیرهای مشاهده شده به طور مؤثر متغیرهای پنهان را اندازه گیری می کنند.

با توجه به نتایج تحقیق، وضعیت فعلی شهر نورآباد ممسنی در تحقق مؤلفه های «شهر شاد» چندان مطلوب نیست و میانگین کلی شاخص ها کمتر از مقدار مبنا (۳) ارزیابی شده است. این موضوع به ویژه در دو بُعد اقتصادی و فیزیکی- زیست محیطی چشمگیرتر است و نشان می دهد که شهر با چالش های ساختاری در زمینه اشتغال، آلودگی هوا، مدیریت پسماند و فقدان زیرساخت های محیطی مواجه است. این یافته ها از یک سو بیانگر ضرورت تجدیدنظر در سیاست ها و برنامه های جاری توسعه شهری در نورآباد ممسنی است و از سوی دیگر لزوم انطباق بیشتر این سیاست ها با ابعاد انسانی، اجتماعی و زیست محیطی را برجسته می سازد. در حال حاضر، بسیاری از برنامه های شهری عمدتاً بر مداخلات کالبدی متمرکز شده اند، در حالی که یافته های این پژوهش نشان می دهند که تحقق «شهر شاد» نیازمند توجه هم زمان به سه بُعد اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و محیطی است. به عنوان مثال، تقویت حس امنیت اجتماعی و آزادی فرهنگی که بارهای عاملی بالایی در تحلیل عاملی تأییدی داشتند، نیازمند برنامه ریزی مشارکتی، تقویت سرمایه اجتماعی و برگزاری رویدادهای فرهنگی در محلات است. همچنین مؤلفه های اقتصادی مانند امنیت شغلی و امید به آینده مستقیماً با سیاست های توسعه اشتغال و حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط در ارتباط هستند. در این راستا، سیاست های شهری باید با رویکردی میان رشته ای و مبتنی بر شواهد، مجموعه ای از اقدامات هماهنگ و چندبُعدی را برای ارتقای کیفیت زندگی شهری طراحی و اجرا کنند. بر این اساس، بازنگری در طرح های جامع و تفصیلی شهر، با لحاظ شاخص های شهر شاد و توسعه پایدار، و نیز بهره گیری از تحلیل های آماری پیشرفته مانند تحلیل عاملی تأییدی برای رصد پیشرفت شاخص ها، می تواند زمینه ساز برنامه ریزی هدفمندتر و کارآمدتر باشد. همچنین، لازم است سیاست گذاران محلی از یافته های این گونه مطالعات برای تدوین استراتژی های بهبود کیفیت زندگی شهری بهره برداری کرده و فرآیندهای برنامه ریزی را به سمت مشارکت پذیری، عدالت فضایی، و پایداری اجتماعی سوق دهند.

راهکارها

- تقویت شاخص های اقتصادی
- ایجاد امنیت شغلی: توسعه طرح های اشتغال زایی پایدار برای شهروندان و حمایت از کارآفرینی محلی.
- افزایش فرصت های شغلی: جذب سرمایه گذاران برای ایجاد صنایع جدید و کسب و کارهای کوچک و متوسط در منطقه، با تأکید بر توسعه پایدار.

- ایجاد امید به آینده: فراهم کردن برنامه‌های آموزشی و مهارتی برای ارتقای توانمندی‌های افراد در بازار کار و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای جوانان.
- تقویت شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی
- افزایش حس امنیت اجتماعی: توسعه همکاری بین نیروی انتظامی و جامعه برای افزایش امنیت محلی و کاهش جرائم شهری.
- ترویج آزادی‌های اجتماعی و فرهنگی: برگزاری رویدادها، جشنواره‌ها و فعالیت‌های فرهنگی که به افزایش تعاملات اجتماعی و تقویت همبستگی اجتماعی کمک می‌کنند.
- تقویت حس تعلق به جامعه: ایجاد برنامه‌های مشارکتی برای شهروندان در مدیریت شهری، مانند پروژه‌های محله‌محور.
- ارتقای شاخص‌های فیزیکی- محیطی
- کاهش آلودگی هوا: اجرای پروژه‌های کاهش آلاینده‌های زیست‌محیطی، مانند توسعه سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی پاک نظیر دوچرخه‌سواری؛
- مدیریت پسماند شهری: تقویت زیرساخت‌های تفکیک زباله در مبدأ و افزایش آگاهی عمومی در خصوص بازیافت و کاهش زباله.
- افزایش فضای سبز شهری: اجرای پروژه‌های احیای پارک‌ها و فضاهای سبز محلی و کاشت درختان در مناطق شهری برای بهبود کیفیت هوا و کاهش اثرات گرمایش.
- توسعه سیستم‌های آموزشی و فرهنگی
- برگزاری دوره‌های آموزشی باهدف ارتقای آگاهی عمومی درباره موضوعات مرتبط با پایداری شهری و بهبود شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی.
- تقویت نقش مدارس و دانشگاه‌ها در ارتقای شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی از طریق فعالیت‌های فوق‌برنامه و آموزش‌های مرتبط با محیط‌زیست و کارآفرینی.
- پایش و تحلیل مستمر وضعیت شهر شاد
- اجرای تحقیقات مشابه در بازه‌های زمانی مشخص برای بررسی تغییرات و اثرات اقدامات انجام‌شده.
- استفاده از مدل‌های تحلیل آماری و روش‌های نوین مانند تحلیل عاملی تأییدی (CFA) برای شناسایی تغییرات و روندها.
- بهبود وضعیت کلی شهر نورآباد ممسنی
- برنامه‌ریزی جامع برای بهبود شاخص‌های شهر شاد: طراحی و اجرای یک برنامه راهبردی جامع که سه بُعد اصلی (اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و فیزیکی- محیطی) را به‌صورت هم‌زمان پوشش دهد.
- اولویت‌بندی بودجه شهری: تخصیص بودجه کافی به پروژه‌های کلیدی که می‌توانند به‌سرعت وضعیت نامطلوب موجود را بهبود بخشند.
- ارتقای نظارت و ارزیابی مستمر: ایجاد سامانه‌ای برای ارزیابی مستمر عملکرد پروژه‌ها و تطبیق برنامه‌ها با نیازهای جدید منطقه.
- افزایش مشارکت شهروندان در مدیریت شهری
- ایجاد کارگروه‌های محلی با حضور نمایندگان شهروندان، سازمان‌های غیردولتی و نهادهای دولتی برای تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌های مربوط به شاخص‌های شهر شاد.
- استفاده از فناوری‌های نوین، مانند اپلیکیشن‌های مدیریت شهری، برای دریافت بازخورد و مشارکت شهروندان در فرآیند تصمیم‌گیری.
- تقویت سیاست‌های شهری بر اساس نتایج تحلیل عاملی
- تمرکز بر شاخص‌های کلیدی با بالاترین بار عاملی (مانند «تقویت حس امنیت اجتماعی»، «احساس آزادی اجتماعی»، «کاهش آلودگی هوا» و «افزایش فرصت‌های شغلی»).
- تدوین سیاست‌هایی مبتنی بر همبستگی‌های شناسایی‌شده میان شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی به‌منظور بهبود هم‌زمان تمامی ابعاد.

زهر سلطان و مجید گودرزی / مدل سازی عوامل مؤثر بر تحقق شهر شاد با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی ...

- این پیشنهادها با تأکید بر یافته های پژوهش حاضر و در راستای تحقق شاخص های شهر شاد در منطقه نورآباد ممسنی ارائه شده اند. اجرای موفق این پیشنهادها نیازمند همکاری و هماهنگی میان تمامی ذی نفعان، از جمله مدیریت شهری، نهادهای دولتی، بخش خصوصی و شهروندان است.

سپاسگزاری

از تمام عزیزانی که در این پژوهش با ما همکاری کردند و همچنین از اهالی شهر نورآباد ممسنی که در اجرای این پژوهش با ما همکاری کردند، نهایت سپاس را داریم.

References

- Allah gholipour, S. and Ziari, K. (2024). Examining the Compatibility of Green Infrastructure with Urban Land Use, Case Study: Abbasabad Lands of Tehran. *Journal of Urban Ecology Researches*, 15(3) , (Series 36), 127-144. [doi: 10.30473/grup.2022.54734.2544](https://doi.org/10.30473/grup.2022.54734.2544) (In Persian)
- Ameri Siahavi, H.R., & Moradi, S. (2022). Investigating factors affecting the creation of vitality in urban spaces (case example: Taq-Bostan Boulevard, Kermanshah). *Urbanization of Iran*, 4(7), 1-13. (In Persian)
- Bagheri Beheshti, A., & Luqmani, H. (2019). Analyzing the effective criteria on Shad city, a case study: District 2 of Tehran. *Iran Urbanization Journal*, 3(5), 24-33. <https://www.shahrsaziiran.com/wp-content/uploads/2020/12/1399-3-5-article2.pdf> (In Persian)
- Ballas, D., & Dorling, D. (2007). Measuring the impact of major life events upon happiness. *International Journal of Epidemiology*, 36(6), 1244-1252. <https://doi.org/10.1093/ije/dym182>
- Bayramzadeh, N. , Javadi, Z. and Shahsavari, A. (2024). Investigating The Effective Policies on Land Use Changes In Increasing The Urban Environment Quality From The Citizens' Perspective, Case Study: Lands of 64th Urmia Division. *Journal of Urban Ecology Researches*, 15(Vol 2 , Series 35), 19-38. [doi: 10.30473/grup.2022.57606.2595](https://doi.org/10.30473/grup.2022.57606.2595)
- Brdulak A. (2017). *happy city- How to Plan and Create the Best Livable Area for the People*. Springer Publishers.
- Cassarino, M.; Shahab, S., Biscaya, S. (2021). Envisioning Happy Places for All: A Systematic Review of the Impact of Transformations in the Urban Environment on the Wellbeing of Vulnerable Groups. *Sustainability*, 13, 8086. <https://doi.org/10.3390/su13148086>
- Chen, Z., Dong, B., Pei, Q., & Zhang, Z. (2022). The impacts of urban vitality and urban density on innovation: Evidence from China's Greater Bay Area. *Habitat International*, 119(3), 102490. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2021.102490>
- Emmanuel De Neve, J., & Krekel, C. (2020). Cities and Happiness: A Global Ranking and Analysis. Chapter 3, *World Happiness Report 2020*.
- Farahmandi Mehrbani, S. (2017). Evaluating the degree of realizability of Shad Shahr indicators, a case study: Urmia city. Master's Thesis, Urban Planning, Urmia University, Faculty of Architecture, Urban Planning and Art. (In Persian)
- Farhzad, H. (2014). *Joy and happiness*. Tobay Mohabbateh Publications, 4th edition, Qom. (In Persian)
- Farokhi, S., Jalilisadrabad, S., & Mofidi Shemirani, S. M. (2024). Assessing the environmental quality of child-friendly public spaces and pedestrian access to it; Sample studies of Kermanshah sahnesh city. *Journal of Urban Ecology Researches*, 15(4) ,(Series 47), -. [doi: 10.30473/grup.2023.63432.2695](https://doi.org/10.30473/grup.2023.63432.2695) (In Persian)
- Fasihi, H., Movahhed, A., ParizadiParizadi, T., & Abbasi-e Kadijan, B. (2024). Spatial analysis of desirability of public spaces around Abdolazim Hassani shrine in Shar-e Rey viewed from sustainability approach. *Journal of Urban Ecology Researches*, 15(3) , (Series 36), 33-52. [doi: 10.30473/grup.2024.63935.2708](https://doi.org/10.30473/grup.2024.63935.2708) (In Persian)

- Fazelian, P., & Azimi, S. (2014). The Teacher's Perspective on How to Delight Schools Considering the Physical Standards. *Journal of educational research*, 1 (29), 41-61
URL: <http://erj.khu.ac.ir/article-1-23-fa.html> (In Persian)
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). Maximising happiness? *German economic review*, 1(2), 145-167.
<https://doi.org/10.1111/1468-0475.00009>
- Gemini, D., Jamshidi, A.R., & Ismaili, Z. (2022). Investigating and analyzing the state of the happy city and identifying its determinants in small urban spaces (case study: Ravansar city). *Urban Environment Policy Quarterly*, 1(4), 15-28.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.27833496.1400.1.4.2.6> (In Persian)
- Gong, L., Jin, M., Liu, Q., Gong, Y., Liu, Y. (2020). Identifying Urban Residents' Activity Space at Multiple Geographic Scales Using Mobile Phone Data. *International Journal of Geo-Information*, 9, 241. <https://doi.org/10.3390/ijgi9040241>
- Helliwell, J.F. (2018). the social context of well-being, *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 359(1449), 1435-1446.
<https://doi.org/10.1098/rstb.2004.1522>
- Helliwell, J.F., Wang, S., Huang, H., & Norton, M. (2020). Social Environments for World Happiness. Chapter 2, World Happiness Report 2020.
- Helliwell, J.F., Wang, S., Huang, H., & Norton, M. (2021). World Happiness, Trust and Deaths under COVID-19. Chapter 2, World Happiness Report 2021.
- Helliwell, J.F., Wang, S., Huang, H., & Norton, M. (2022). Happiness, Benevolence, and Trust during COVID-19 and Beyond. Chapter 2, World Happiness Report 2022.
- Hoseinzadeh, R., & Safaralizadeh, E. (2020). Measuring and evaluating the status of urban vitality components from the perspective of citizens (Case Study: Urmia City). *Journal of Research and Urban Planning*, 11(42), 153-164. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285229.1399.11.42.11.2> (In Persian)
- Jain, T.K. (2019). Concept of Happy City: The Smart Cities of the Future. SSRN Electronic Journal, DOI:10.2139/ssrn.3314531.
- Ju-Youn, H., & Hwan-Hui, K. (2020). Factors Affecting Happiness in the Elderly by Gender. The Journal of the Korea Contents Association, 20(4), 244-253. <https://doi.org/10.1002/brb3.2549>
- Kwang Ng, Y. (2022). Happiness-Concept, Measurement and Promotion. School of Economics Fudan University Shanghai, China, ISBN 978-981-33-4971-1. <http://dx.doi.org/10.1007/978-981-33-4972-8>
- Lyubomirsky, S., Kennon M., Sheldon., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: the architecture of sustainable change. *Review of general psychology*, 9(2), 111-131.
<http://dx.doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.111>
- Manuel Cordero, J., Salinas-Jiménez, J., & Salinas-Jiménez, M.M. (2017). Exploring factors affecting the level of happiness across countries: A conditional robust nonparametric frontier analysis. *European Journal of Operational Research*, 256(2), 663-672.
<https://doi.org/10.1016/j.ejor.2016.07.025>
- McMahan, E.A. & David, E. (2015). the effect of contact with natural environments on positive and negative affect: A meta-analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 10(6), 507-519.
<https://doi.org/10.1080/17439760.2014.994224>
- McMahon, S. L. T. (2015). Well-being, Wellness and Basic Human Needs in Home Economics. [Online].
- Mohammadi Delband, S., Saghafi Asl, A., Sattarzadeh, D., & Faramarzi Asl, M. (2020). Evaluation of Effective Factors on the Happiness of Citizens in Public Spaces of Tabriz City. *Sustainable city*, 3(3), 115-132. doi: 10.22034/jsc.2020.235573.1260 (In Persian)
- Mosazadeh, A., & Mohammadi, M. (2018). Recognition of Effective Factors on Promoting Happiness Quality in Urban Spaces by Using the Principles of a Happy City Approach (Case Study: Isfahan Chahar Bagh-e-Abbasi Street). *Social Development & Welfare Planning*, 9(37), 1-25. doi: 10.22054/qjsd.2018.9895 (In Persian)

- Nawijn, J., & Ruut, V. (2013). Happiness through leisure, In Positive leisure science. pp. 193-209. Springer, Dordrecht.
- Omrani, S. (2014). Shahr Shad, explanation of the criteria of the city by examining the case study of Lahijan city. Master's thesis, field of art, University of Kurdistan, Faculty of Art and Architecture. (In Persian)
- Oraki, P., Rezaei, M. R., Mobaraki, M., & Akbarian, S. R. (2019). Spatial Analysis effective factors happy city from the perspective of the citizens Case Study: Yazd City. *Sustainable city*, 2(3), 19-39. doi: 10.22034/jsc.2019.189162.1038 (In Persian)
- Oskouee Aras, A., & Hakimi, H. (2021). Measuring Indicators of Urban Vitality in Informal Settlements (Case study: Seilab Qoshkhane Tabriz). *Geographical Urban Planning Research (GUPR)*, 9(1), 143-163. doi: 10.22059/jurbangeo.2021.309948.1363 (In Persian)
- Pleinen, J. (2022). Of Tax, Crime, and Happiness. An Interdisciplinary Research Review on Social Inequality, *Neue Polit. Lit.* (2022) 67:55–83.
- Pringle, S., Guaralda, M., & Mayere, S. (2019). Urban environment characteristics and their implications on emotional happiness and well-being: Proposal of a theoretical and conceptual framework. In Jackson, S & Muffatt, L (Eds.) Proceedings of the 12th Liveable Cities Conference. Association for Sustainability in Business Inc., Australia, 33-66.
- Rahmati, M., & Mohammadi, C. (2024). Spatial Analysis of Social Capital Indicators From the Point of View of the Citizens in the Fourth Area of Ardabil City. *Journal of Urban Ecology Researches*, 15(Vol 2 , Series 35), 103-122. doi: 10.30473/grup.2023.61183.2662 (In Persian)
- Rezaali, M., Nazari, V., Gholami, M., & Samadiyan, M. (2021). Investigating the Affecting Factors in the Creation of a Happy City (Case Study: Hamedan City). *Geographical Planning of Space*, 11(39), 167-182. doi: 10.30488/gps.2020.208509.3135 (In Persian)
- Sajadian, N., Nemati, M., & Damanbagh, S. (2020). Identifying and Prioritizing Factors Affecting Urban Happiness in Ahvaz. *Strategic Research on Social Problems*, 9(1), 79-112. doi: 10.22108/srsp.2020.119936.1464 (In Persian)
- Samavati, S., & Ranjbar, E. (2019). Identifying factors affecting happiness in urban public space (Case Study: Pedestrian Zone of Historic Part of Tehran). *Motaleate Shahri*, 8(29), 3-18. doi: 10.34785/J011.2019.828 (In Persian)
- Sharifzadeh, H. A., Mirmohammad Tabar, S. A., & Adlipour, S. (2018). A Study of Factors Affecting Social Happiness in Iran: A Meta-analysis of Conducted Research. *Strategy for Culture*, 10(40), 159-180.. https://www.jsfc.ir/article_59093.html (In Persian)
- Siadati, F.S., & Karimifard, L. (2017). Investigation and re-reading of the continuity of urban life at night based on the freshness and liveliness of 24-hour urban spaces, case study: Darband neighborhood. *Journal of Urban Management*, No. 50, 99-123. <http://ijurm.imo.org.ir/article-1-2166-fa.html> (In Persian)
- Totok, W.A., Choiriyah, I.U., Sukmana, H., & Hatta Karuniawan, M. (2018). Factors Affecting of Lifes Happiness. Ancosh 2018 - Annual Conference on Social Sciences and Humanities.
- Veenhoven, R., & Hagerty, M. (2017). Rising happiness in nations 1946–2004: A reply to Easterlin. *Social Indicators Research*, 79(3), 421-436. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s11205-005-5074-x>
- Veenhoven, R. (2017). World Database of Happiness: Archive of research findings on subjective enjoyment of life. Erasmus University Rotterdam, The Netherlands.
- Ye, D., Kwang, Y., & Lian, Y. (2015). Culture and Happiness. *Soc Indic Res* (2015) 123:519–547.
- Zangiabadi, A., & Mirzaei S. (2020). Explanation the factors affecting on achievement a happy city in Shiraz Metropolis. *MJSP*, 24 (3), 65-103
URL: <http://hsmasp.modares.ac.ir/article-21-36712-fa.html> (In Persian)